

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Niskanen, Heli

Title: Ilmastonmuutos? : ei kiitos, en tarvitse

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Niskanen, 2018

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Niskanen, H. (2018, 5.12.2018). Ilmastonmuutos? : ei kiitos, en tarvitse. What the Hela?.
<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/hela/ajankohtaista/blogi/aikasemmat-blogitekstit/ilmastonmuutos-ei-kiitos-en-tarvitse>

05.12.2018

Ilmastonmuutos? Ei kiitos, en tarvitse

Heli Niskanen

Ilmastonmuutos läiskähtää naamalle nykyään päivittäin. Lehdissä on väännetty kilvan *ilmastonmuutos for dummies* -tiivistyksiä, joissa tankataan tieteellisiä perusasioita siitä mistä on kyse ja mitä on edessä. Asiahan on siis selvä kuin pläkki, ja alamme kaikki tahoillamme porskuttaa tutkimustulosten viitoittamalla tavalla kohti pelastusta?

Eipä välttämättä.

Ilmastonmuutoskeskustelu on sen sijaan onnistuneesti herättänyt esimerkiksi ahdistusta, yksilön toimintamahdollisuuksien vähättelyä, välinpitämättömyyttä ja ”en varmasti muuta tekemisiäni” -vastareaktioita sekä monia muita varsin negatiivisia tunteita. No, mitenäs muuten maapallon tuhoon voisi reagoida?

Itse jouduin ilmastoahdistuksen kouriin syksyllä 2017. Vatvoin ilmastoasioita nukkumaan mennessä, maalailin katastrofaalisia tulevaisuudennäkymiä ja velloin toivottomuudessa. Nukahdin tuskaisiin ajatuksiin. Joskus itkin.

Aloin katsoa karsaasti paitsi omaani, myös toisten ihmisten käytöstä. Koetin taistella sitä vastaan, koska en halunnut alkaa suhtautua tuttaviiin ja läheisiin sillä tavoin. Silti välillä sisälläni kuohahteli hallitsemattomasti. Tuntui vaikealta antaa ihmisten lillua nykymenoa ylläpitävissä illuusioissa. Ilmastoasioista puhuttaessahan todella moni väittää olevansa jo valtavan ekologinen: vähän on lisätty kasvisten syöntiä, viime viikolla ihan käveltiin kauppaan ja paitakin on kirppikseltä. Maailma pelastuu!

Yhtäkkiä lakkasin olemasta se kivan päivän tyyppi, joka ei puhu kahvipöydässä niistä vaikeista asioista. Kuten siitä, että ei, sinäkään ET elä kestävästi, vaikka kuvittelet niin. (Kokeilepa, jääkö tuloksesi [hiilijalanjälkitestissä](#) alle globaalisti kestävä tason eli 2000 kg CO₂e. Ei jää. [Suomalaisten elämäntapa ei ole kestävä.](#))

Aloin tuntea ilmastoraivoa. Raivostuin ihmisistä, jotka toteavat tämän pallon tuhoutuvan kuitenkin "joten mitä väliä" ja varaavat lentomatkan lämpimään - jopa ne, joilla on omia lapsia. Raivostuin myös heistä, joiden anti keskusteluun on "Mutta kun se härkis ei maistu kivalta." Uskomattomia änkyroitä, mietin minä. Tunne kohdistui jopa läheisiin ystäviini, joiden havaitsin elävän tavalla, joka on kohtalokas oman lapseni tulevaisuudelle.

Yhtäkkiä katselin uusin silmin myös työ- ja opiskeluympäristöäni, Jyväskylän yliopistoa. Ilmastonmuutoksen suhteen yliopistot saattavat näyttäytyä monille osana ratkaisua: meillä on tiedettä ja tutkijoita, joiden avulla ongelma ratkaistaan. Valitettavasti ne ovat myös osa ongelmaa. Joka puolella tyrkytetty kansainvälistymisvaade tarkoittaa esim. sitä, että tutkijat lentelevät ympäri maapalloa pitämään 20 minuutin esityksensä konferensseissa - pahimmillaan enemmän turismin kuin työn motivoimana. Havaitsin tätä jo aiemmassa elämässäni tohtorikoulutettavana.

Yliopistolla näkyvät myös yleisemminkin työelämää vaivaavat ongelmat. Työpaikalle pörstellään usein autolla. Brändättyjä tuotteita myydään tai syydetään ilmaiseksi. Työpaikkaruokaloissa tarjonta on usein lihapainotteista. Kierrätys sekä veden ja sähkölaitteiden säästäväinen käyttö unohtuvat helposti tai niihin ei ole mahdollisuuksia. Niin, ja kahvia ja pullaa on saatava kaikkiin kokouksiin - eihän niihin muuten kannata tulla! Jyväskylän yliopiston mainostetaan olevan Keski-Suomen kolmanneksi suurin työnantaja. Silti vielä en ole nähnyt kovinkaan montaa sanaa sanottavan siitä, miten yliopisto työpaikkana vastaa [IPCC:n raportin esittämiin haasteisiin](#).

Vakavasta suhtautumisestani ilmastonmuutokseen seurasi minulle siis kärsimystä, ongelmia ja ristiriitaisia tunteita niin kotona kuin töissäkin. Sosiaaliset suhteetkin ottivat osua. Miksi kukaan haluaisi koskea tällaiseen ongelmaan pitkällä tikullakaan - ja luopua vielä kivoista asioistakin!

Aika ajoin ilmastonmuutoksen unohtaminen tuntuu houkuttelevalta vaihtoehdolta. Niinä hetkinä kysyn, miksi kuormittaa itseäni turhalla murheella, velloa elämäntapojeni kyseenalaistamisessa ja nähdä vaivaa kivojen arjen rutiinieni muuttamiseksi? Entä jos vain lakkaisin miettimästä ikäviä asioita. Tämä aikomus on kaatunut aina kahteen ylitsepääsemättömään asiaan.

Ensiksi, tällä menolla sitä kivaa arkea ei enää ole. Elämäni muuttuu väistämättä. Jos minä en muuta sitä itse, maapallo muuttaa sen, eikä mitenkään mukavalla tavalla.

Toiseksi, jos haluan onnellista arkea jatkossakin, vastuu siitä on myös minulla itselläni. Poliitikkojen päätökset ovat toki välttämättömiä, mutta myös **meillä tavallisilla kansalaisilla on mahdollisuuksia hiilijalanjälkemme eli ilmastopäästöjemme määrän pienentämiseksi** ja niihin täytyy tarttua. Se ei ole vain aktiivien tai tietyn poliittisen ryhmän asia, vaan velvoite koskee kaikkia yhtä vääjäämättömästi kuin verotus.

Nykyisellään elämäni sisältyy yhä uutisia ja tietoisuutta ikävistä asioista, mutta myös riemua oman toimintani voimasta. Hiilijalanjälkeni on edelleen liian iso, ja työni sen pienentämiseksi jatkuu. Tajuan kuitenkin jo, että hyvä elämä ei vaadi yletöntä luonnonvarojen kuluttamista. Haaveilen ilmastolle välttämättömien hyvien valintojen normalisoituvan niin, että jokainen suhtautuisi niihin arkisesti eivätkä ne johtaisi sosiaalisiin kriisitilanteisiin tai sisäisiin tunnekuohuihin.

Herää aamulla, harjaa hampaat, syö aamiaista, älä tuhoa maapalloa. Business as usual.

Heli Niskanen on etnologian alumni, joka on kutsumustyössään Jyväskylän yliopiston opintohallinnossa. Sen lisäksi hän haluaa pelastaa maailman.